

บ่อขยะแพรกษา : มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับ การควบคุมดูแลบ่อขยะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้ บ่อขยะจังหวัดสมุทรปราการ

Praekasa Landfill: Legal Measures on Landfill Control of Local Administration Organization and the Remedies to People Affected by Landfill Fire, Samutprakan Province

ริเรื่องรอง รัตนวิไลสกุล*
วิภาวี เอี่ยมวรเมธ*
ภาสนันท์ อัสวรักษ์และคณะ**

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ตัวแทนประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมดูแลบ่อขยะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อวันที่ 16–22 มีนาคม 2557 ซึ่งถือว่าเป็นไฟไหม้บ่อขยะครั้งรุนแรงและส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่อย่างมากจนต้องประกาศเป็นพื้นที่ภัยพิบัติฉุกเฉิน ทำให้เกิดกลุ่มเครือข่ายต่อต้านบ่อขยะแพรกษาได้ออกมาร่วมกันสะท้อนปัญหาเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสาธารณชนได้รับรู้และแก้ไขฟื้นฟูสภาพแวดล้อมรอบบ่อขยะ ผลการศึกษาพบว่าควรมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมดูแลบ่อขยะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถควบคุมบ่อขยะหรือสถานที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์และมนุษย

**อาจารย์ประจำ สาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

พบว่าประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะได้รับการเยียวยาด้วยค่าชดเชยเป็นตัวเงิน แต่สิ่งที่ประชาชนในพื้นที่ต้องการมากที่สุดคือการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมโดยรอบบ่อขยะให้อยู่ได้อย่างปลอดภัย

คำสำคัญ : บ่อขยะ มาตรการทางกฎหมาย การเยียวยา

Abstract

This article is a qualitative study, which collecting data from documents and interviewing of the representatives of the people affected from the fire on Praekasa landfill. The objective of the research was to study legal measures on landfill control by local organizations and remedies to people affected by the fire on Praekasa landfill, Samutprakan Province on 16-22 March 2014. The incident was violent and had a massive effect on people living in the area. The government had to declare a state of emergency. Meanwhile, anti Praekasa landfill network group had reflected problems on this incident to make the awareness of governmental and private sectors, including those of public in order to restore the environment around the landfill. The result of the study found that there should be provisions of laws to effectively control by local government over landfills. The study of the remedies to the people whom affected by the incident found that they were remedied only with money. The most important things that they needed, is the restoring on an environmental area around the landfill.

Keywords : Landfill, Legal measures, Remedy

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและเติบโตตามสถานการณ์โลก ต้องอาศัยการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ประเทศไทยได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2504 และต่อเนื่องมาจนถึงฉบับที่ 12 ในปัจจุบัน ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาตินี้มีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและการขาดแคลน

บริการพื้นฐานต่าง ๆ การมุ่งเน้นการเร่งรัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมและการส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชน รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ เช่น การคมนาคมขนส่ง การพลังงาน และการสนับสนุนการลงทุนด้านอุตสาหกรรม¹ ประกอบกับจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นและพฤติกรรมการใช้บริโภคที่สร้างปริมาณของเสียหรือขยะจำนวนมากในแต่ละวันทำให้ปัญหาการ

¹ณัฐวุฒิ เลิศการ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 (27 กุมภาพันธ์ 2556) ณัฐวุฒิ เลิศการ <<http://natthawut7840.blogspot.com/2013/02/1-11.html>>.

จัดการขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนและของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการลักลอบทิ้งได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากการสำรวจปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 7,782 แห่งของกรมควบคุมมลพิษในปี 2556 พบว่าประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยรวม 26.77 ล้านตันเพิ่มขึ้นจากปี 2555 ประมาณ 2 ล้านตัน โดยขยะมูลฝอยร้อยละ 46 มาจากองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ร้อยละ 38 มาจากเทศบาล และร้อยละ 16 มาจากกรุงเทพฯ ปริมาณขยะมูลฝอยจำนวน 26.77 ล้านตันนี้ แบ่งเป็นปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดแบบถูกต้องจำนวน 7.2 ล้านตันคิดเป็นร้อยละ 27 ปริมาณขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 5.1 ล้านตันคิดเป็นร้อยละ 19 ปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดแบบไม่ถูกต้อง 6.9 ล้านตันคิดเป็นร้อยละ 26 และปริมาณขยะมูลฝอยที่ไม่ได้เก็บขนทำให้ตกค้างในพื้นที่ 7.6 ล้านตันคิดเป็นร้อยละ 28² สถานการณ์เช่นนี้ก่อให้เกิดการลักลอบทิ้งขยะมูลฝอยและของเสียอุตสาหกรรมในบริเวณพื้นที่ว่างเปล่าของประเทศเป็นจำนวนมากและหนึ่งในพื้นที่เหล่านั้นก็คือ “บ่อขยะแพรกษา” ซึ่งมีพื้นที่กว่า 150 ไร่อยู่ใน

ซอยแพรกษา 8 หมู่ 4 ตำบลแพรกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะครั้งรุนแรงเมื่อวันที่ 16-22 มีนาคม 2557 และต้องใช้เวลานานกว่าสัปดาห์ไฟถึงจะมอดดับ ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างจนทำให้ประชาชนในพื้นที่ต้องอพยพออกจากพื้นที่³ ซึ่งผลการตรวจคุณภาพอากาศในช่วงที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ของกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) พบว่าชุมชนในรัศมี 1 กิโลเมตรรอบบ่อขยะมีสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์เกินค่ามาตรฐาน 20-30 เท่า และพบฝุ่นขนาดเล็กมากปริมาณถึง 350 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งสูงกว่ามาตรฐาน 30 เท่า ซึ่งกรมควบคุมมลพิษระบุว่าอยู่ในขั้นวิกฤตและควรอพยพประชาชนที่อาศัยอยู่ในรัศมี 1.5 กิโลเมตรรอบบ่อขยะออกจากพื้นที่⁴ จากการศึกษาของเพ็ญโฉม แซ่ตั้ง และการลงพื้นที่สำรวจข้อห่วงกังวลของชาวบ้านผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา : ด้วยการสนทนากลุ่ม⁵ ได้รับการบอกเล่าจากคนในชุมชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะว่าสภาพแวดล้อมของพื้นที่แพรกษามีเมื่อปี พ.ศ. 2540 ไม่มีปัญหาบ่อขยะเกิดขึ้น จะมีเพียงสถานการณ์ช่วงฝนตกที่น้ำในบ่อดินไหลล้นออกมาเท่านั้น สภาพชุมชนโดยทั่วไปมีต้นไม้และบ่อปลาสดจำนวนมาก

²ไทยพับลิก้า, สถานการณ์ขยะของไทยวิกฤติขยะ 26 ล้านตันกำจัดได้อย่างถูกต้องแค่ 7.2 ล้านตัน (13 กรกฎาคม 2558) <<http://thaipublica.org/2014/09/thailands-garbage-crisis>>.

³ไทยพับลิก้า, กรณีบ่อขยะแพรกษา : ผู้วาระแห่งชาติการจัดการขยะของประเทศไทย (1 สิงหาคม 2558) ไทยพับลิก้า <<http://thaipublica.org/2014/08/praksa-1>>.

⁴เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง.

⁵วีรเริงรอง รัตนวิไลสกุลและทีมวิจัยแพรกษา มจร. 2505, ลงพื้นที่สำรวจข้อห่วงกังวลของชาวบ้านผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา : ด้วยการสนทนากลุ่ม (27 พฤศจิกายน 2557: 9.00-16.00 น.)

มาก คลองใสสะอาด และไหลเชื่อมต่อกันหลายสาย ชาวบ้านยังสามารถจับปลาได้ มีการจัดตั้งสหกรณ์แสนสุขจากชาวบ้านที่มาจากกลุ่มคนที่ไม่มีที่อยู่อาศัยจากที่ต่างๆ ในปี พ.ศ. 2541 เริ่มมีการทิ้งขยะในบ่อดินที่เคยขุดไว้พร้อม ๆ กับนิคมอุตสาหกรรมบางปูเริ่มขยายตัว ในช่วงปี 2542-2543 ได้มีร้องเรียนจากคนในชุมชนเกี่ยวกับกลิ่นจากบ่อขยะ ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในขณะนั้นต้องใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 เข้าดำเนินการจับและปรับผู้ลักลอบเอาขยะมาทิ้งในบ่อขยะ และได้เฝ้าสังเกตสีน้ำที่รอบบ่อขยะ แต่พบว่ายังมีการนำขยะมาทิ้งในบ่อขยะอย่างต่อเนื่อง และยังพบอีกว่าในบ่อขยะมีเศษปูนอิฐที่มาจาก การทุบตึกและอาคารมาทิ้งในบ่อขยะ ซึ่ง อบต. สามารถดำเนินการได้เพียงจับปรับตามอำนาจในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 เท่านั้น ในปี 2553-2554 สถานการณ์บ่อขยะเริ่มสร้างปัญหาให้กับคนในชุมชนมากขึ้น ชาวบ้านเริ่มได้รับกลิ่นเหม็นจากบ่อขยะรุนแรงขึ้น จึงได้ร้องเรียนไปยัง อบต. อีก ประกอบกับพบว่ามีรถบรรทุกได้นำขยะมาทิ้งช่วงเวลา 02.00-8.00 น. จนกรมสอบสวนคดีพิเศษต้องเข้ามาดำเนินการจับปรับรถที่ทิ้งกระป๋องสีลงในพื้นที่ที่ไม่ใช่สถานที่ที่ขยะเป็นเงิน 2,000 บาท และ อบต. ได้ดำเนินการปรับและสั่งปิดบ่อขยะเพราะส่งกลิ่นเหม็นเป็นเวลา 7 วัน แต่ก็ยังมีการลักลอบนำขยะมาทิ้งอย่างต่อเนื่อง อบต.จึงได้ดำเนินการ

แจ้งเจ้าของที่ให้หยุดกิจการรับทิ้งขยะและสั่งให้ทำรั้วกั้นและปิดป้ายห้ามนำขยะมาทิ้ง ขณะเดียวกันได้ออกใบอนุญาตให้มีการประกอบกิจการเกี่ยวกับขยะในพื้นที่ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข ต่อมาในปี 2555 ชุมชนและกลุ่มองค์กรธุรกิจได้ร้องเรียนไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) และ อบต. แพร่ฯ อีกครั้ง เนื่องจากได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่นเหม็นบ่อขยะจนไม่สามารถทำงานได้ ประกอบกับสำนักข่าวช่อง 3 ได้เผยแพร่ภาพการลักลอบทิ้งน้ำเสียอุตสาหกรรมลงในพื้นที่แพร่ฯ จึงขอให้ภาครัฐทำการตรวจสอบและดำเนินการแก้ไข ผลการตรวจสอบพบว่ามีขยะชุมชนฝังปนกับขยะอุตสาหกรรม จึงได้สั่งให้หยุดกิจการและให้นำหินหรือดินมาบดทับขยะ รวมทั้งให้ดำเนินการปรับรถบรรทุกที่นำขยะมาลักลอบทิ้งเป็นจำนวนเงิน 5,000 บาท นอกจากนี้ยังตรวจพบว่ามีการทิ้งขยะโรงงานโดยไม่ได้รับอนุญาตและมีการดันขยะลงบ่อดินที่มีน้ำขังลึก จึงได้มีการดำเนินการแจ้งให้เจ้าของกิจการฉีดน้ำจุลินทรีย์เพื่อลดกลิ่น ต่อมาสำนักงานคณะ กรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ภาคที่ 6 ได้ทำการตรวจคุณภาพน้ำทิ้งจากบ่อขยะพบว่ามีค่า COD และ ค่า BOD เกินค่ามาตรฐาน จึงได้แนะนำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดให้บำบัดขยะอย่างถูกวิธีและแก้ไขปัญหากลิ่นเหม็น แต่ก็พบว่ายังมีการทิ้งขยะทั้งกลางวันและกลางคืน คนในชุมชนโดยรอบจึงได้แจ้งทาง อบต. อีกครั้งว่าบ่อขยะส่งผลต่อสุขภาพและการดำรงชีวิตของคนในชุมชนอย่างมาก อบต. จึงออกคำสั่งห้ามผู้ครอบครองบ่อดินใช้สถานที่จนกว่าจะระงับเหตุ

รำคาญได้ ในเดือนเมษายน 2556 อบต. พบหลักฐานว่าผู้ครอบครองบ่อนิยังรับขยะมาทิ้ง จึงแจ้งความดำเนินคดีกับบุคคลผู้ครอบครองบ่อนิ โดยให้เสียค่าปรับ 2,000 บาทในฐานะฝ่าฝืนคำสั่ง และในเดือนมกราคม พ.ศ. 2557 ได้แจ้งให้ผู้ประกอบการหยุดใช้สถานที่ฝังขยะหากฝ่าฝืนจะดำเนินการตามกฎหมาย แต่เหตุการณ์ไม่คาดคิดได้เกิดขึ้นในวันที่ 16 มีนาคม 2557 เมื่อเกิดไฟไหม้บ่อนิขยะเป็นเวลานานถึงวันที่ 22 มีนาคม 2557 รวมเวลา 7 วันและยังเกิดไฟไหม้ซ้ำต่อเนื่องอีกหลายครั้งตั้งแต่เดือนมีนาคม-พฤษภาคม ทำให้ชุมชนแพรกษาได้รับผลกระทบจาก ไฟไหม้บ่อนิขยะเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลิ่น ผุนควัน และโรคจากทางเดินหายใจ จึงต้องอพยพย้ายที่อยู่ประชาชนชั่วคราว⁶

จากความรุนแรงของไฟไหม้บ่อนิขยะแพรกษานี้เอง ทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ต้องประกาศเป็นภัยพิบัติฉุกเฉินระดับชาติตาม พ.ร.บ.ป้องกันและสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 15⁷ ดังนั้นจึงควรทำความเข้าใจว่ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมดูแลบ่อนิขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างไร จึงทำให้มีบ่อนิขยะอันตรายเกิดขึ้นภายในชุมชน และเมื่อเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อนิขยะอย่างรุนแรงจนทำให้ประชาชนในชุมชนแพรกษาได้รับผลกระทบอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องกลิ่น ผุนควัน และโรคจาก

ทางเดินหายใจและต้องอพยพย้ายที่อยู่ประชาชนชั่วคราว ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อนิขยะได้รับการเยียวยาอย่างไร

การทบทวนวรรณกรรม

1. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมดูแลบ่อนิขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมดูแลบ่อนิขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญได้แก่ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2550 โดยพบว่ากฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการควบคุมดูแลและจัดเก็บขยะ แต่มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังขาดความเหมาะสมและชัดเจน เนื่องจากมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะหลายฉบับ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการและการบังคับใช้กฎหมาย จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถควบคุม

⁶เอ-เอส-ทีวี ผู้จัดการรายวัน, ไฟไหม้บ่อนิขยะ...คนที่ต้องรับผิดชอบ (20 กันยายน 2557) เอ-เอส-ทีวี ผู้จัดการรายวัน <<http://www.manager.co.th/AstvWeekend/ViewNews.aspx?NewsID=9570000032365> >.

⁷สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, ห่วงประชาชนในพื้นที่เสี่ยงรับพิษขยะ (3 ตุลาคม 2558) จิตอาสาพลังแผ่นดิน <<http://www.Thaihealth.or.th/Content/23488-%E0%B8%B0.html>>.

ดูแลและจัดเก็บขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย แต่มิได้บัญญัติให้อำนาจในการจัดทำบ่อขยะเพื่อรองรับขยะมูลฝอยในท้องถิ่น หรือให้อำนาจในการอนุญาตให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดทำบ่อขยะในท้องถิ่นของตนเอง อีกทั้งยังไม่มีข้อกำหนดท้องถิ่นใดให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดท้องถิ่นให้ประชาชนในพื้นที่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง รวมทั้งขั้นตอนการคัดแยกขยะระหว่างการขนส่งก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอเนื่องจากพนักงานเก็บขยะไม่ได้คัดแยกขยะควบคู่ไปกับการจัดเก็บขยะ⁸ จึงเป็นประเด็นที่น่าศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมดูแลบ่อขยะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันปัญหาไฟไหม้บ่อขยะในพื้นที่ต่าง ๆ

2. การกำหนดค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่ง

ความรับผิดทางแพ่งในการเรียกร้องค่าเสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 96 เป็นการรับผิดทางแพ่งที่ได้

กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายจากการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษที่เป็นเหตุให้ผู้รับได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐเสียหาย โดยในพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฯ มาตรา 4 ให้คำนิยามความหมายคำว่า “แหล่งกำเนิด” ไว้ว่าหมายถึงชุมชน โรงงาน อุตสาหกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ สถานที่ประกอบกิจการใด ๆ หรือสิ่งอื่นใดซึ่งเป็นแหล่งที่มาของมลพิษนั้น ส่วนคำว่า “มลพิษ” หมายถึงของเสีย วัตถุอันตรายและมวลสารอื่น ๆ รวมทั้งกากตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้นที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษหรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและให้หมายความรวมถึงรังสี ความร้อน แสง เสียง กลิ่น ความสั่นสะเทือนหรือเหตุรำคาญอื่น ๆ ที่เกิดหรือถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย ดังนั้นผู้ที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 96 ได้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัยหรือทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐ^{9, 10}

⁸ นันทิยา หินนันทและคณะ, “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมดูแลบ่อขยะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น” (2558) 12:2 วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี 182, 182-193.

⁹ กฤษณพล ณ ถลาง, รายงานหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 11 (กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการตุลาการ ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, 2556) 24-25.

¹⁰ อำนาจ วงศ์บัณฑิต, กฎหมายสิ่งแวดล้อม (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ 3, 2557) 488-489.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมดูแลบ่อขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่แพรกษา 8 หมู่ 4 ตำบลแพรกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

2. เพื่อศึกษาการเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะเมื่อวันที่ 16–22 มีนาคม 2557 บริเวณซอยแพรกษา 8 หมู่ 4 ตำบลแพรกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการรับฟังข้อห่วงกังวลของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา จังหวัดสมุทรปราการเมื่อวันที่ 16–22 มีนาคม 2557 โดยการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ อาทิ ตัวบทกฎหมาย ความเห็นของนักวิชาการ บทความจากหนังสือพิมพ์ สื่อออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาเรียบเรียง และวิเคราะห์สรุปมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมดูแลบ่อขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมดูแลบ่อขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในพื้นที่แพรกษา 8 หมู่ 4 ตำบลแพรกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

บ่อขยะที่คนไทยเรียกกันติดปากหรือศัพท์ในทางวิชาการที่เรียกว่าหลุมฝังกลบ (Landfill) หมายถึง พื้นที่เปิดซึ่งมีการขุดเป็นหลุมขนาดใหญ่ ใช้เป็นแหล่งกำจัดกากของเสียในขั้นสุดท้าย โดยมีรวบรวมขยะมูลฝอยและกากของเสียที่ผ่านกระบวนการบดอัดแล้วฝังลงในหลุมและปิดทับด้วยชั้นดินเพื่อให้เกิดการย่อยสลายตามธรรมชาติ ในระยะเวลาอีกหลายปีข้างหน้า หลุมฝังกลบแบ่งออกได้ 2 ประเภทตามชนิดของกากของเสียที่นำมากำจัด ได้แก่ หลุมฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล (sanitary landfill) ซึ่งใช้ฝังกลบขยะมูลฝอยทั่วไปที่ไม่เป็นขยะอันตราย เช่น มูลฝอยชุมชน จากบ้านเรือน ตลาดสด อาคารสำนักงาน และหลุมฝังกลบแบบปลอดภัย (secure landfill) ซึ่งใช้ฝังกลบขยะอันตรายจำพวกกากอุตสาหกรรม แต่บ่อขยะที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนจะเป็นบ่อขยะในพื้นที่เปิดที่ถูกคนมักง่ายและเห็นแก่ตัวลักลอบทิ้งขยะมูลฝอยจากชุมชนและกากของเสียอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรม จนเกิดเป็นกองขยะ (dumping area) ขนาดใหญ่ที่ไม่สามารถหาผู้รับผิดชอบได้ บ่อขยะจึงเป็นบ่อรวบรวมขยะที่รอเวลาจะปะทุเป็นปัญหาต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อม ดังเช่นบ่อขยะแพรกษา จังหวัดสมุทรปราการ¹¹

จากการวิเคราะห์พระราชบัญญัติและกฎกระทรวงที่มีความเกี่ยวข้องกับการลักลอบทิ้งขยะ

¹¹กรีนเทรนด์.คอม, สถานการณ์ไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา : ผลกระทบการแก้ไข (22 กุมภาพันธ์ 2559) กรีนเทรนด์.คอม<<http://www.greenintrend.com>>

ในพื้นที่แพรกษา พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการใช้อำนาจหน้าที่ในการดักเตือนและดำเนินการกับบ่อขยะเอกชนที่เกิดปัญหาแล้ว ตามอำนาจหน้าที่ใน พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 แต่สถานการณ์บ่อขยะก็ยังสร้างปัญหาให้กับคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทลงโทษของกฎหมายไม่รุนแรงเพียงพอ จึงทำให้มีการกระทำผิดในพื้นที่ซ้ำอีก สังเกตได้จากการที่ อบต.ได้ดำเนินการจับปรับและให้มีการล้อมรั้วสังกะสี เพื่อป้องกันการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะในบ่อขยะเอกชน ตามที่มีอำนาจหน้าที่ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติการโรงงาน พ.ศ. 2535 หมวด 4 การควบคุมการปล่อยของเสียมลพิษ หรือสิ่งอื่นใดๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ข้อ 13 การกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูลและวัสดุที่ไม่ใช้หรือกรณีที่บ่อขยะเอกชนทิ้งขยะอุตสาหกรรมหรือสารเคมี ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่และ อบต. ก็ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2550 มาตรา 18 เกี่ยวกับการเก็บขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นฯ เพื่อดำเนินการลงโทษกับผู้กระทำผิดแล้วก็ตาม แต่ก็ยังพบว่ามีการลักลอบทิ้งขยะอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องสะท้อนได้ว่ากฎหมายเห็นว่าผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลในพื้นที่สาธารณะต่างๆ เป็นเรื่องของคนมักง่ายหรือคนเห็นแก่ตัวเท่านั้น ไม่ใช่เป็น

ความผิดที่เป็นภัยร้ายแรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนหรือสังคมหรือส่วนรวม จึงมีบทลงโทษเพียงแค่จับปรับเท่านั้น ทำให้ผู้กระทำผิดกระทำความผิดซ้ำซากโดยไม่กลัวบทลงโทษทางกฎหมาย ดังนั้นควรมีการปฏิรูปกฎหมายให้มีบทลงโทษผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลในที่สาธารณะต่างๆ อย่างไม่ถูกต้องให้ได้รับโทษที่หนักขึ้น เพื่อให้สามารถคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากมลพิษที่มาจากขยะชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้จากผลการศึกษาของนักนิเทศศาสตร์และคณะ¹² เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมดูแลบ่อขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่ามาตรการทางกฎหมายในปัจจุบันการควบคุมดูแลบ่อขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวยังมีปัญหาหลายประการ อาทิ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 31 เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศให้กิจการใดกิจการหนึ่งเป็นกิจการที่อันตรายต่อสุขภาพ แต่มิได้ประกาศให้กิจการบ่อขยะหรือสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเป็นกิจการที่อันตรายต่อสุขภาพเอาไว้ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถอาศัยความตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ออกข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้บ่อขยะหรือสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเป็นกิจการที่

¹²นักนิเทศศาสตร์และคณะ, อ้างแล้ว 9, 182.

ต้องมีการควบคุมในท้องถิ่นนั้นได้ ดังนั้นจึงควรมีการบัญญัติให้กิจการบ่อขยะหรือสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเป็นอีกกิจการหนึ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอีกทั้งมาตรา 20 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บขนและกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือขยะมูลฝอย แต่บทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ให้ประชาชนทุกครัวเรือนต้องคัดแยกขยะก่อนทิ้งหรือให้ผู้ประกอบการรับจ้างเก็บขนขยะและมูลฝอยต้องคัดแยกขยะไว้แต่ประการใด ทำให้มีขยะจำนวนมากเข้าสู่การฝังกลบ ดังนั้นเพื่อเป็นการลดปริมาณขยะและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะจากชุมชนและของเสียจากโรงงาน จึงควรกำหนดให้ประชาชนและผู้ประกอบการที่รับจ้างเก็บขนขยะต้องมีหน้าที่ในการคัดแยกขยะก่อนทิ้งด้วย นอกจากนี้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 71 ก็ได้กำหนดให้ผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บขนและกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือขยะมูลฝอยเป็นความผิด จึงมิได้มีผลบังคับในทางกฎหมายแต่ประการใด ทำให้กระบวนการคัดแยกขยะต้องอาศัยการณรงค์ขอความร่วมมือเท่านั้น จึงไม่เกิดประสิทธิภาพเพียงพอที่จะลดปริมาณขยะในการเข้าสู่กระบวนการฝังกลบของบ่อขยะ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับการศึกษาของนันทิยา หินนันท และคณะ (2558) ที่เห็นว่าควรแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้มาตรการทางกฎหมายสามารถควบคุมบ่อขยะหรือสถานที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก

ขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางการป้องกันปัญหาบ่อขยะในพื้นที่อื่น ๆ ด้วย

2. การเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะเมื่อวันที่ 16–22 มีนาคม 2557 บริเวณซอยแพรกษา 8 หมู่ 4 ตำบลแพรกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

จากเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนหลายพันคนที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบบ่อขยะทั้งด้านสุขภาพกาย สิ่งแวดล้อม และสุขภาพจิต รวมทั้งความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจ โดยกรมควบคุมมลพิษได้ทำการตรวจวัดห้วงจุดเกิดเหตุในรัศมี 200 เมตร พบว่ามีก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์และก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์อยู่ในเกณฑ์ทำให้เกิดพิษเฉียบพลัน และเมื่อทำการวัดโดยตรงที่กองขยะพบว่ามีควันพิษสูงเกินมาตรฐานไปถึง 6 เท่า ซึ่งถ้าหากสูดเข้าไปมาก ๆ จะเวียนหัวใจเต้นเร็ว แน่นหน้าอก อาจถึงขั้นหมดสติและเสียชีวิตได้ นอกจากนี้ควันพิษที่เกิดขึ้นยังทำให้เกิดสารอินทรีย์ระเหยและสารไดออกซินฟิวเรน ซึ่งสารทั้ง 2 กลุ่มนี้ เป็นสารก่อมะเร็ง และพบอีกว่าในระยะที่ตรวจวัด 500 เมตร ห่างจากที่เกิดเหตุไฟไหม้ มีค่าความเข้มข้นของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในบรรยากาศ ที่ระดับ 5-8 ส่วนในล้านส่วน (ppm) และในระยะที่ตรวจวัด 1 กิโลเมตรห่างจากที่เกิดเหตุมีค่าความเข้มข้นของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในบรรยากาศที่ระดับ 2-4 ส่วนในล้านส่วน (ppm) ซึ่งมีค่าสูงกว่าขีดจำกัดการรับสัมผัสสารเคมีแบบเฉียบพลันของมนุษย์ ซึ่งกำหนดไว้ไม่เกิน 0.75 ส่วนในล้านส่วน (ppm) จึงอาจทำให้ประชาชนมีอาการระคายเคืองอย่าง

รุนแรงต่อระบบทางเดินหายใจ¹³ ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบฯ ไฟไหม้บ่อขยะที่สมุทรปราการและความละเอียดของนโยบายสิ่งแวดล้อมไทยจึงรวมตัวกันประมาณ 2,000 คน ร่วมกันฟ้องร้องดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางปกครองแก่หน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง¹⁴ และเรียกร้องให้มีการปิดบ่อขยะ รวมทั้งเร่งฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้สามารถอาศัยอยู่ต่อไปได้อย่างปลอดภัย¹⁵ จากการสัมภาษณ์นายสุชาติ นาคนก¹⁶ เกี่ยวกับการยื่นเรื่องต่อศาลเพื่อขอให้พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะเมื่อวันที่ 16–22 มีนาคม 2557 ให้ได้รับการคุ้มครองชั่วคราวและให้มีการฟื้นฟูพื้นที่บริเวณบ่อขยะแพรกษา ซึ่งได้รับการบอกเล่าว่าศาลได้ดำเนินการให้พื้นที่บริเวณบ่อขยะแพรกษาเป็น “พื้นที่คุ้มครองชั่วคราว” โดยมีข้อตกลงว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลแพรกษาต้องมีการทำรายงานส่งศาลเป็นประจำทุกวันทั้ง 5 ของทุกเดือน และให้มีการฟื้นฟูสภาพพื้นที่โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ

ผลการศึกษาการเรียกร้องของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะแพรกษาเมื่อปี 2557 โดยชี้ให้เห็นถึงประเด็นความเสียหายและ

ผลกระทบที่ได้รับจากไฟไหม้บ่อขยะฯ ทั้งทางด้านสุขภาพและ อนามัย สุขภาพจิต และความเสียหายทางเศรษฐกิจในความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่ลำบากในช่วงนั้น พบว่าศาลแพ่งตัดสินให้จำเลย (บริษัทตั้งเด่นชัย) ต้องจ่ายเงินเยียวยาผู้เสียหายจากเหตุไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา รายละ 3,000 บาท รวมทั้งหมดเป็นเงินกว่า 3,900,000 บาท และให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบฯ สามารถรับเงินได้ในวันที่ 16 กรกฎาคม 2559 โดยมีตัวแทนจากเครือข่ายต่อต้านบ่อขยะแพรกษา สภานายความตัวแทนจากมูลนิธิบูรณะนิเวศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสื่อมวลชนร่วมกันเป็นสักขีพยานในการจ่ายเงินเยียวยาในครั้งนี้¹⁷ อย่างไรก็ตามเสียงสะท้อนจากชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบในครั้งนี้ บอกเล่าว่าเงินค่าชดเชยที่ได้รับไม่มากนักเมื่อเทียบกับผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งด้านสุขภาพ อนามัย สภาพจิตใจ และความเสียหายทางเศรษฐกิจในช่วงเวลานั้น แต่สิ่งที่ทำให้รู้สึกสบายใจก็คือบริษัทเจ้าของบ่อขยะรับปากจะฟื้นฟูสภาพแวดล้อมโดยรอบบ่อขยะให้ชาวบ้านได้อยู่อย่างปลอดภัยโดยมีการตั้งคณะทำงานฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งมีตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมมลพิษ กรมน้ำบาดาล กระทรวงสาธารณสุข

¹³ธรา บัวคำศรี, ไฟไหม้บ่อขยะที่สมุทรปราการและความละเอียดของนโยบายสิ่งแวดล้อมไทย (10 สิงหาคม 2558) Greenpeace Thailand <<http://www.greenpeace.org/seasia/th/new/blog/48554>>.

¹⁴ไทยรัฐ, ฟ้องแพ่ง 2 ล้าน : เบรkb่อขยะแพรกษา ผิดข้อหาละเมิด (26 ตุลาคม 2557) ไทยรัฐ ออนไลน์ <<http://www.thairath.co.th/content/450498>>.

¹⁵ไทยพับลิก้า, กรณีบ่อขยะแพรกษา : สุวาระแห่งชาติการจัดการขยะของประเทศไทย (1 สิงหาคม 2558) ไทยพับลิก้า <<http://thaipublica.org/2014/08/praksa-1>>.

¹⁶ปิยะนาถ สิริรัตนวงศ์, การสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนที่ได้รับผลกระทบฯ เกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีต่อศาล (4 ตุลาคม 2558 : 18.00-19.30 น.).

¹⁷มูลนิธิบูรณะนิเวศ, จ่ายเงินเยียวยาผู้เสียหายจากเหตุไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา (10 ตุลาคม 2559) ครอบคลุมข่าว 3 <<http://www.earththailand.org/th/article/1255>>.

มูลนิธิบูรณะนิเวศ นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม และบริษัทเจ้าของบ่อขยะ รวมทั้งตัวแทนชาวบ้าน ร่วมกันจัดทำแผนฟื้นฟูและที่สำคัญที่สุดก็คือ บ่อขยะแพรกษาได้ปิดลงอย่างถาวรไม่มีการนำขยะเข้ามาทิ้งอีก อย่างไรก็ตามสิ่งที่ยังเป็นข้อกังวลของประชาชนในพื้นที่ก็คือขยะเดิมที่นำมาทิ้งมีสารพิษหรือไม่ ประเด็นเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะเมื่อวันที่ 16-22 มีนาคม 2557 บริเวณซอยแพรกษา 8 หมู่ 4 ตำบลแพรกษา อำเภอมือ จังหวัดสมุทรปราการ ไม่ใช่เพียงการเยียวยาด้วยค่าชดเชยเป็นตัวแทนเท่านั้น แต่ต้องให้ความสำคัญต่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมโดยรอบบ่อขยะให้ประชาชนในพื้นที่สามารถอยู่ได้อย่างปลอดภัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษานี้ได้ให้ข้อคิดที่ว่าแนวทางการป้องกันไฟไหม้บ่อขยะ ต้องอาศัยความร่วมมือของภาคประชาสังคม ได้แก่ ประชาชนเจ้าของกิจการ ห้างร้าน อาคาร สำนักงาน เอกชน และหน่วยงานราชการต่างๆ ให้ทำการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง เพื่อไม่ให้เกิดกองขยะที่จะกลายเป็นบ่อขยะปน เปื้อนสารอันตรายทั้งจากบ้านเรือนและจากโรงงานอุตสาหกรรมที่รอเวลาจะปะทุเป็นปัญหาต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นมาตรการทางกฎหมาย

จึงน่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญในดำเนินการให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชน ผู้ขนส่งและผู้รับกำจัดขยะก่อนนำไปทิ้ง แต่ผลการศึกษาพบว่ากฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย แต่ไม่ได้มีบทบัญญัติให้อำนาจในการจัดทำบ่อขยะเพื่อรองรับขยะมูลฝอยในท้องถิ่น ดังนั้นควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมบ่อขยะ และมีอำนาจออกข้อกำหนดท้องถิ่นให้ประชาชนทุกครัวเรือนต้องคัดแยกขยะก่อนทิ้ง รวมทั้งกำหนดวันเวลาในการจัดเก็บขยะแต่ละประเภทอย่างชัดเจน เพื่อให้การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและสามารถป้องกันปัญหาการเกิดไฟไหม้บ่อขยะ

ด้านการเยียวยาประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากไฟไหม้บ่อขยะเมื่อวันที่ 16-22 มีนาคม 2557 พบว่าแม้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบฯ จะได้รับการเยียวยาเป็นเงินค่าชดเชยแล้วก็ตาม แต่พวกเขาก็ยังมีข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับขยะเดิมว่ามีสารพิษหรือไม่ ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญต่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมโดยรอบบ่อขยะให้ประชาชนในพื้นที่สามารถอยู่ได้อย่างปลอดภัยและยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กฤษฎพล ณ ถลาง, รายงานหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 11 (กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการตุลาการ ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, 2556)
- กรีนเทรน.คอม, สถานการณ์ไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา : ผลกระทบและการแก้ไข (22 กุมภาพันธ์ 2559) กรีนเทรน.คอม <[http://www. greenintrend.com](http://www.greenintrend.com).>
- ณัฐวุฒิ เลิศการ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 (27 กุมภาพันธ์ 2556) ณัฐวุฒิ เลิศการ <<http://natthawut7840.blogspot.com/2013/02/1-11.html>>
- ไทยพับลิก้า, กรณีบ่อขยะแพรกษา : สุวาระแห่งชาติการจัดการขยะของประเทศไทย (1 สิงหาคม 2558) ไทยพับลิก้า <<http://thaipublica.org/2014/08/praksa-1>>
- ไทยพับลิก้า, สถานการณ์ขยะของไทยวิกฤติขยะ 26 ล้านตันกำจัดได้อย่างถูกต้องแค่ 7.2 ล้านตัน (13 กรกฎาคม 2558) ไทยพับลิก้า < <http://thaipublica.org/2014/09/thailands-garbage-crisis>.>
- ไทยรัฐ, ฟ้องแพ่ง 2 ล้าน : เบรkb่อขยะแพรกษา ผิดข้อหาละเมิด (26 ตุลาคม 2557) ไทยรัฐออนไลน์ <<http://www.thairath.co.th/content/450498>>
- ธารา บัวคำศรี, ไฟไหม้บ่อขยะที่สมุทรปราการและความละเอียดของนโยบายสิ่งแวดล้อมไทย (10 สิงหาคม 2558) Greenpeace Thailand <<http://www.greenpeace.org/seasia/th/new/blog/48554>>
- นันทิยา หินนันทและคณะ, “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุม ดูแลบ่อขยะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น” (2558) 12:2 วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี
- มูลนิธิบูรณะนิเวศ, จ่ายเงินเยียวยาผู้เสียหายจากเหตุไฟไหม้บ่อขยะแพรกษา (10 ตุลาคม 2559) ครอบครัวยุว 3 <<http://www.earththailand.org/th/article/1255>>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนส่งเสริมสุขภาพ, ห่วงประชาชนในพื้นที่เสี่ยงรับพิษขยะ (3 ตุลาคม 2558) จิตอาสาพลังแผ่นดิน <<http://www.Thaihealth.or.th/Content/23488-%E0%B8%B0.html>.>
- อำนาจ วงศ์บัณฑิต, กฎหมายสิ่งแวดล้อม (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ 3, 2557)
- เอ-เอส-ทีวี ผู้จัดการ, ไฟไหม้บ่อขยะ...คนที่ต้องรับผิดชอบ (20 กันยายน 2557) เอ-เอส-ทีวี ผู้จัดการรายวัน <<http://www.manager.co.th/AstvWeekend/ViewNews.aspx?NewsID9570000032365>>